

Skal landkortet afgøre børn og unges mentale sundhed?

Anna Sofie K. Hansen, ph.d., overlæge og klinisk lektor i børne- og ungdomspsykiatri,
projektleder Bedst for Os

Bedst for Os er et partnerskab mellem

novo nordisk
fonden



DET
OBELSKE
FAMILIEFOND



Psykiatrien

Centrale samarbejdspartnere



AALBORG
UNIVERSITY



**Aalborg
Kommune**

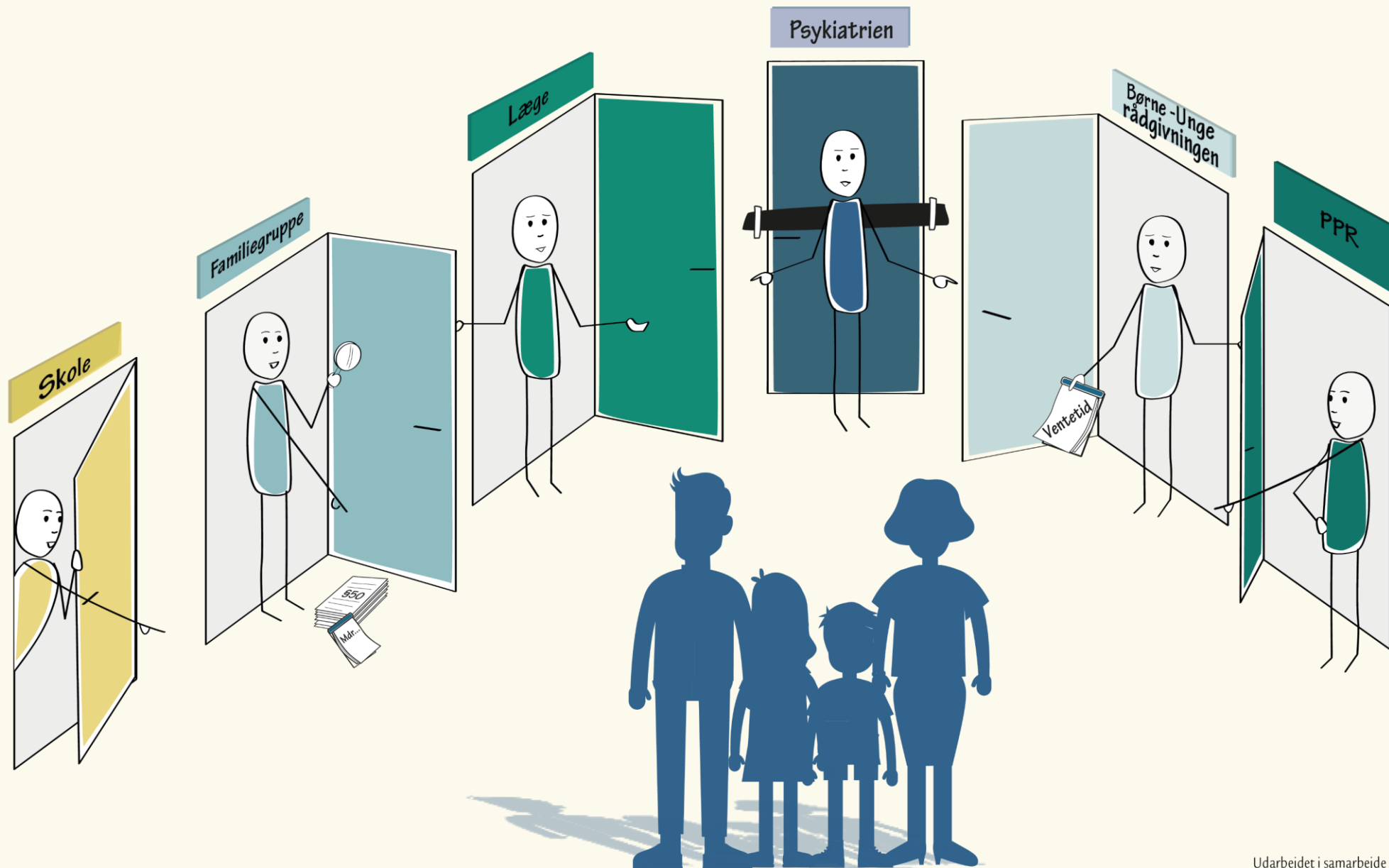
Thisted Kommune



Hjørring Kommune



**Mariagerfjord
Kommune**



Et løft til et system under pres

Lange ventetider og svært at få adgang

For lidt og for sent

Begrænsede indsats- og behandlingstilbud

For få evidensbaserede tilbud

Manglende sammenhæng og geografiske forskelle

Belaster og bidrager til ulighed



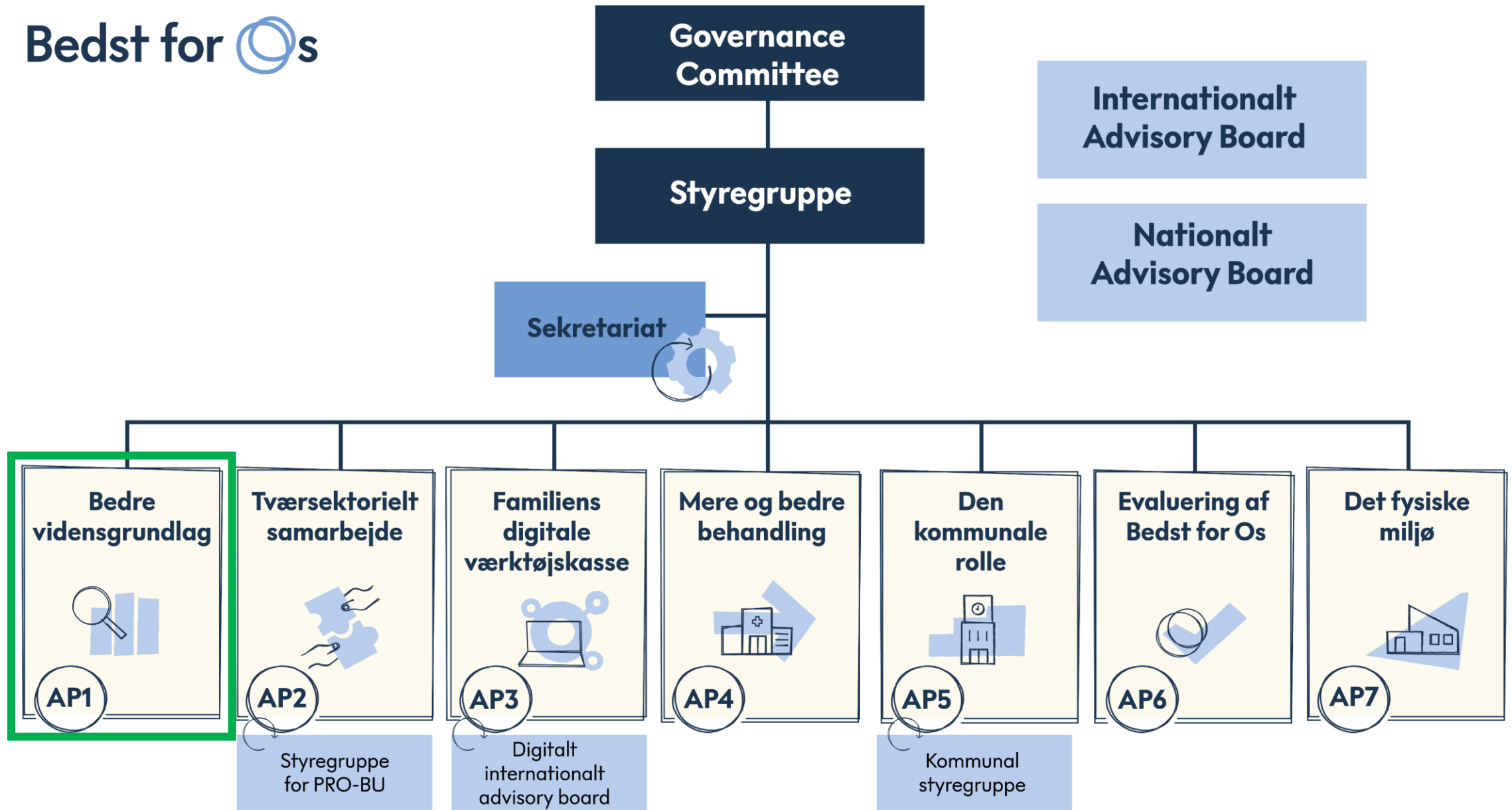
Fælles vision



Lettere adgang og bedre kvalitet i behandlingen af børn og unge med psykiske sygdomme og indikation på svær mistrivsel

Succeskriterier ved udgangen af 2029

Der skal udvikles en forbedret regionsforankret model for børn og unge med behov for psykiatrisk behandling og opfølgning, som betyder, at langt flere børn får hjælp, bedre hjælp - i tide. Det skal ske i tæt samarbejde med andre aktører og ikke mindst de øvrige regioner, så modellen senere kan udbredes.



Arbejdspakke 1: Bedre vidensgrundlag

Ansvarlige:

Søren Paaske Johnsen, professor og leder af Dansk Center for Sundhedstjenesteforskning, Aalborg Universitet

Christina Horsager Forskningsenheden for Børne- og Ungdomspsykiatri, Psykiatrien- Region Nordjylland

Forskerne bag denne undersøgelse:

Anne Gulbech Ording, Annesofie Løvdahl Hansen og Simon Grøntved, Dansk Center for Sundhedstjenesteforskning, Aalborg Universitet og Aalborg Universitetshospital



Hvad ved vi om børn og unge med psykiske lidelser?

- Forekomsten af psykiske lidelser blandt børn og unge er steget markant
- Ca. 15 % af danske børn og unge får en psykiatrisk diagnose før 18-årsalderen
- Psykiske lidelser er forbundet med betydelige funktionsnedsættelser
- Konsekvenser omfatter lavere uddannelsesniveau, øget skolefravær og højere risiko for social marginalisering

Organisering af udredning, behandling og indsatser til børn og unge med psykiske udfordringer

- I Danmark varetager Børne- og Ungdomspsykiatrien udredning og specialiseret behandling
- En stor andel af børn og unge udredes privat
- Kommunerne har ansvar for sociale, familieorienterede og uddannelsesmæssige indsatser
- Kommunale indsatser omfatter bl.a. familiebehandling, sociale ydelser, handicapkompensation, økonomisk støtte til forældre (f.eks. tabt arbejdsfortjeneste) og specialundervisning

Der mangler samlet national viden om kommunale forskelle i indsatser til børn og unge med psykiske lidelser



Hvilken ny viden vil Bedst for Os bidrage med?

Forekomst af mistrivsel og psykisk sygdom og faktorer koblet med forbedring og forværring af psykisk mistrivsel og funktionsniveau

Kortlægning af skolegang og uddannelse for børn og unge med psykisk sygdom og psykisk mistrivsel

Kortlægning af videns huller: Geografisk variation i psykiatrisk og kommunal service og tværsektoriel samarbejde

Geografisk variation Autisme og ADHD

DANISH MEDICAL JOURNAL

Original Article

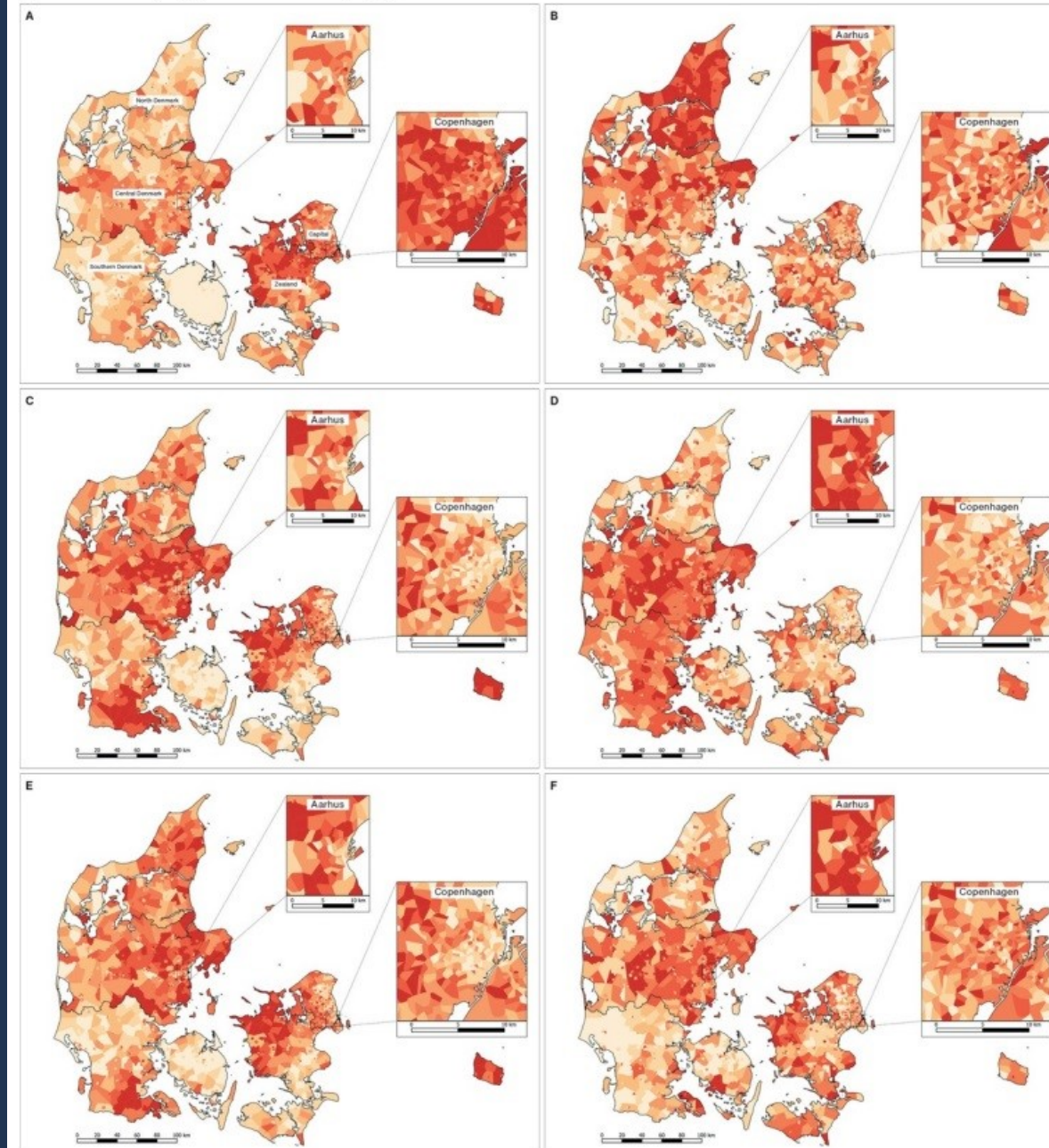
Geographic variation of recorded neurodevelopmental disorders in children and adults

Kathrine Bang Madsen^{1, 2}, Sussie Antonsen^{1, 2}, Rikke Thaarup Wesselhøft^{3, 4}, Per Hove Thomsen^{5, 6}, Wesley K. Thompson⁷, Chun Chieh Fan^{7, 8}, Preben Bo Mortensen^{1, 2}, Carsten Bøcker Pedersen^{1, 2, 9, 10} & Henriette Thisted Horsdal^{1, 2, 10}

1) NCCR - National Centre for Register-based Research, School of Business and Social Sciences, Aarhus University, 2) CIRRAU - Centre for Integrated Register-based Research, Aarhus University, 3) Clinical Pharmacology, Pharmacy and Environmental Medicine, University of Southern Denmark, 4) Child and Adolescent Psychiatry Southern Denmark, Mental Health Services in the Region of Southern Denmark, 5) Department of Clinical Medicine, Aarhus University, 6) Research Center at the Department for Child and Adolescent Psychiatry, Aarhus University Hospital, Skejby, 7) Center for Population Neuroscience and Genetics, Laureate Institute for Brain Institute, Tulsa, USA, 8) Department of Radiology, University of California San Diego, La Jolla, USA, 9) Hammel Neurorehabilitation Centre and University Research Clinic, Aarhus University, Hammel, 10) Big Data Centre for Environment and Health (BERTHA), Aarhus University, Denmark

Dan Med J 2024;71(12):A02240144. doi: 10.61409/A02240144

FIGURE 1 Maps of Denmark showing data zone-specific incidence rates in septiles for autism spectrum disorder (ASD) in children (A), ASD in adults (B), ADHD in children diagnosed in public psychiatric services (C), ADHD in adults diagnosed in public psychiatric services (D), ADHD in children diagnosed in public psychiatric services or through private psychiatric services (p+p) (E) and ADHD in adults (p+p) (F).



Incidence rates, septiles 1st 2nd 3rd 4th 5th 6th 7th

Geografisk variation ADHD

Regional variation in ADHD treatment and diagnosis in Denmark

 Heidi Sonne,  Anton Pottegård,  Anna Sofie Kjærgaard Hansen,  Mickael Bech,  Helene Kildegaard

doi: <https://doi.org/10.1101/2025.10.20.25338348>

This article is a preprint and has not been peer-reviewed [what does this mean?]. It reports new medical research that has yet to be evaluated and so should not be used to guide clinical practice.

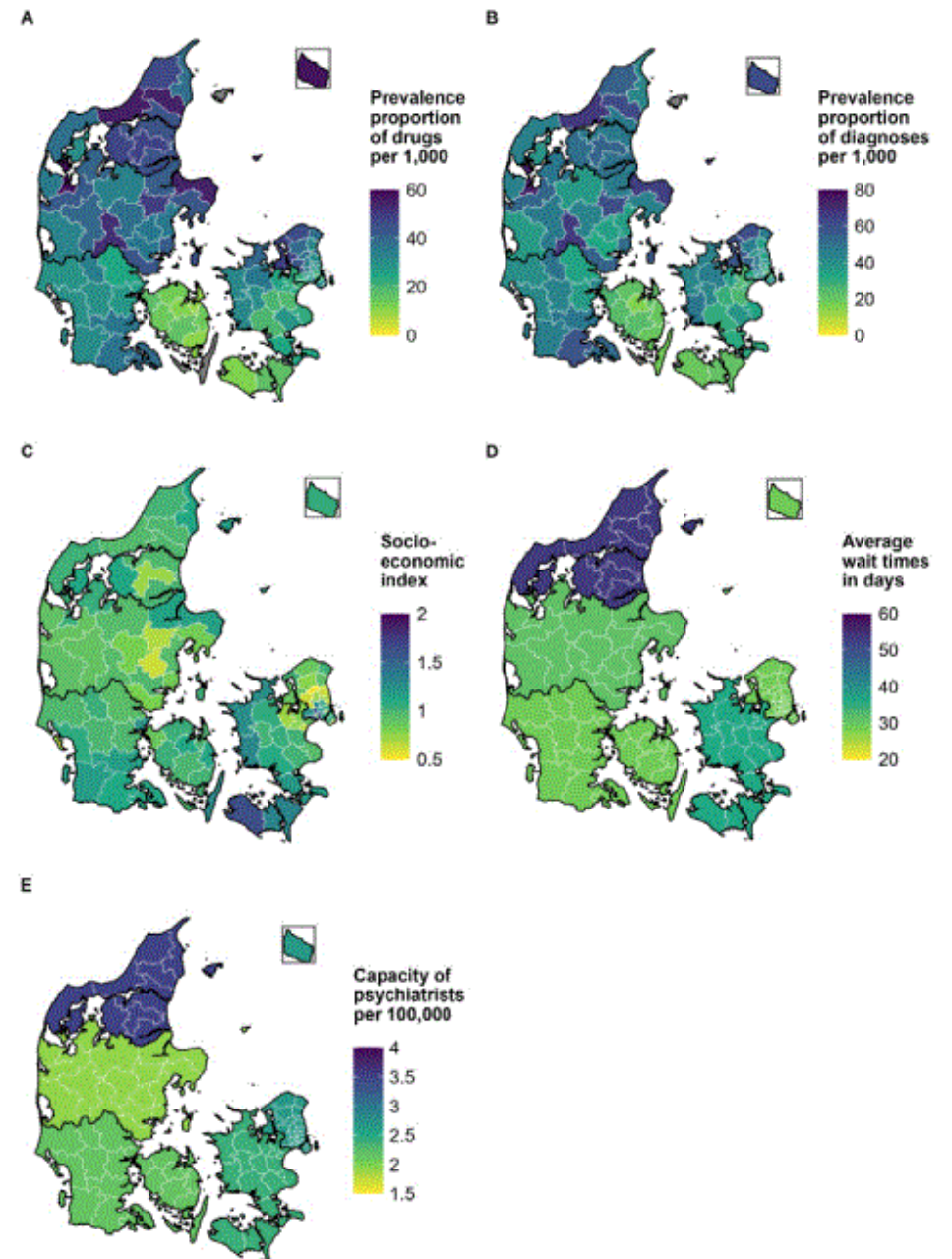


Figure 1. Prevalence of ADHD medication use and ADHD diagnoses among children and adolescents aged 4-17 years in Denmark, 2024.

Kommunal variation for børn og unge med en psykiatrisk diagnose

Der mangler samlet national viden om kommunale forskelle i indsatser til børn og unge med psykiske lidelser.

Vi har i denne del af Bedst for Os set på de kvantitative kommunale forskelle i:

- 1) Forekomsten af psykiatriske diagnoser (ADHD, autisme, angst og depression samt øvrige F-diagnoser)
- 2) Skoleforløb, herunder specialundervisning (>9 timer/uge) og specialskoleplacering
- 3) Forebyggende og handicapkompenserende indsatser

Forløb for børn og unge med en psykiatrisk diagnose

Metode

- Nationalt registerbaseret studie til belysning af geografisk variation for børn og unge mellem 6 og 16 år med første psykiatrisk diagnose mellem 2015-2021.
- Fulgt i to år efter den første psykiatriske diagnose.
- Geografisk variation opgjort på kommuneniveau.
- Køn- og aldersstandardiseret til den samlede kohorte.

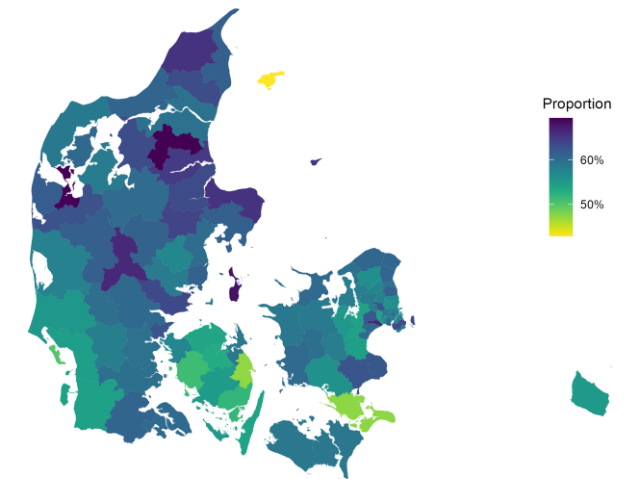
Resultater

46.187 danske børn og unge med en psykiatrisk diagnose, heraf 59% drenge.

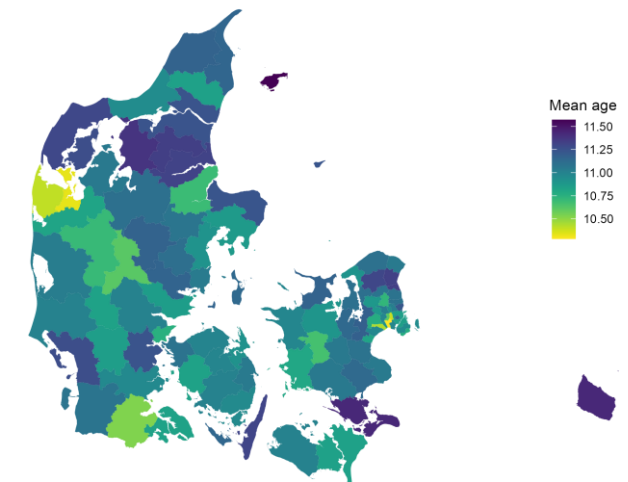
Ved første diagnose var børnene i gennemsnit 11 år gamle.

Køn og aldersfordeling geografisk =>

Sex distribution by municipality - proportion male.



Age at diagnosis by municipality - mean, years.



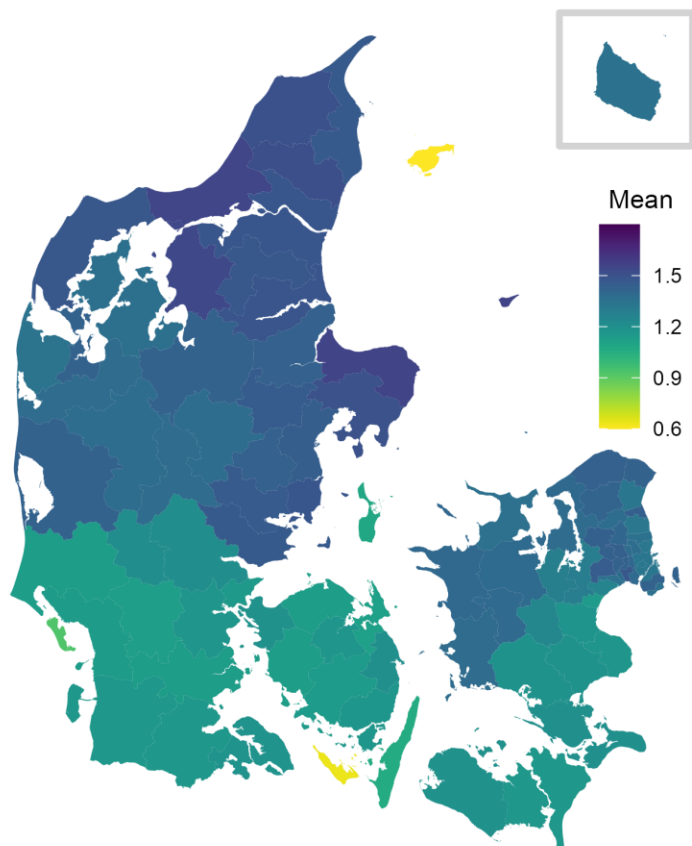
Resultater – Antal psykiatriske diagnoser

Incident diagnosis	Baseline	Two years after
ADHD All subtypes	39% (18,093)	45% (20,781)
Anxiety disorder	31% (14,313)	35% (16,348)
Autism spectrum disorder	24% (11,056)	30% (13,627)
Other developmental disorders	11% (5,062)	14% (6,595)
Tic disorder	8% (3,693)	9% (4,227)
Eating disorder	4% (2,038)	5% (2,346)
Intellectual disability	4% (1,763)	5% (2,182)
Unipolar depression	3% (1,503)	5% (2,453)
Attachment disorder	3% (1,467)	4% (2,033)
Mixed disorders of conduct and emotions	3% (1,190)	4% (1,714)
ODD-CD	2% (975)	3% (1,324)
Substance use disorder	1% (612)	2% (859)
Personality disorder	0% (61)	1% (297)
Schizophrenia	0% (45)	0% (169)
Bipolar disorder	0% (32)	0% (70)

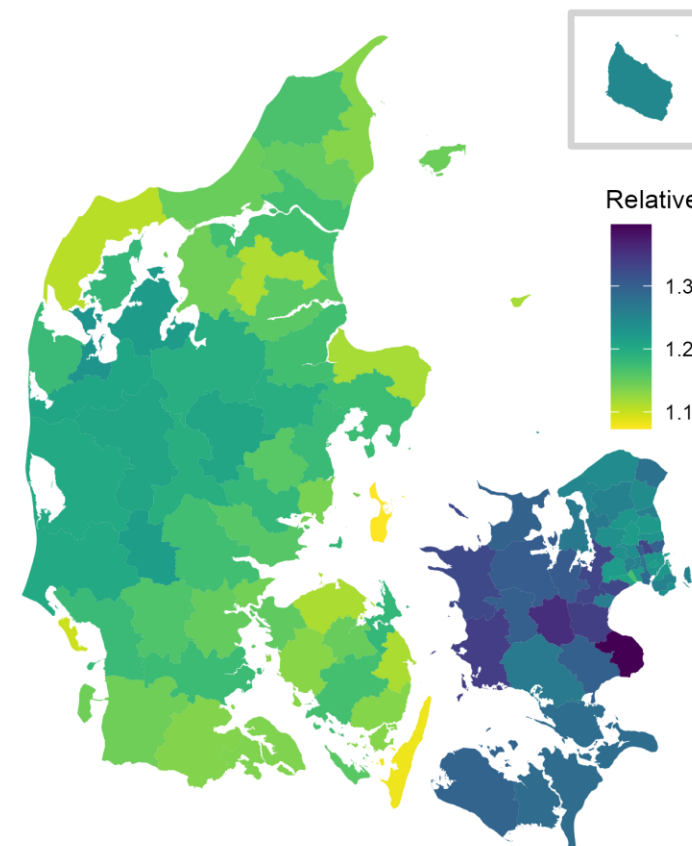
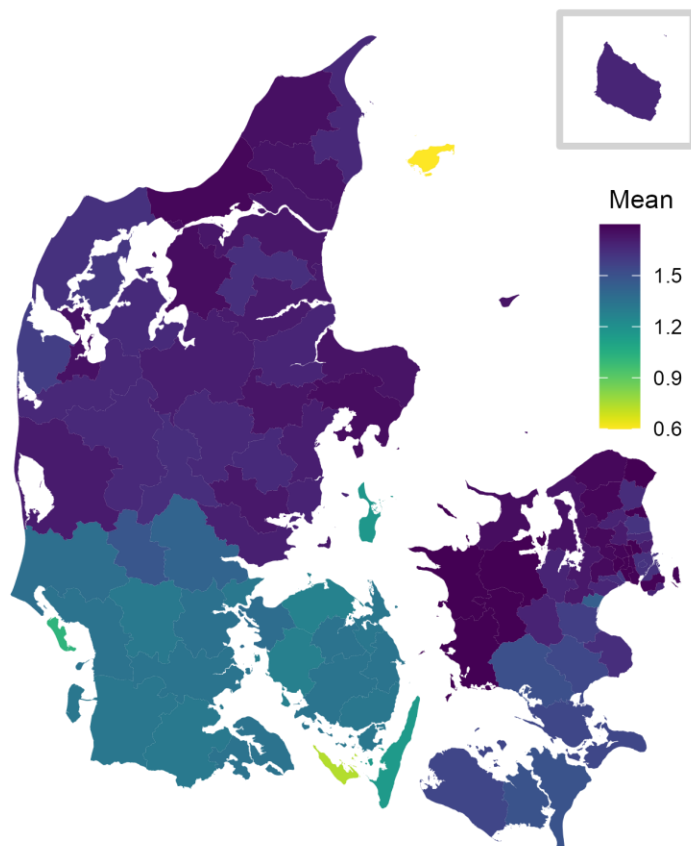
Resultater – Antal psykiatriske diagnoser

Number of psychiatric comorbidities

At diagnosis

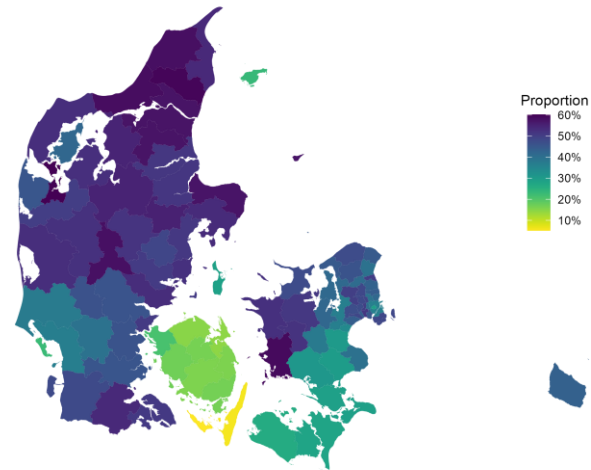


Two years after

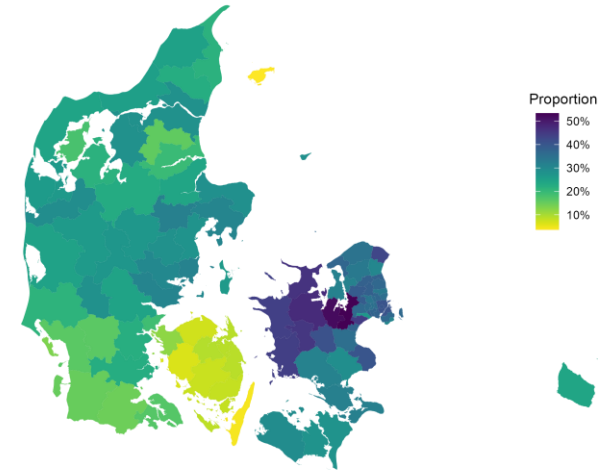


Resultater – Diagnosetype

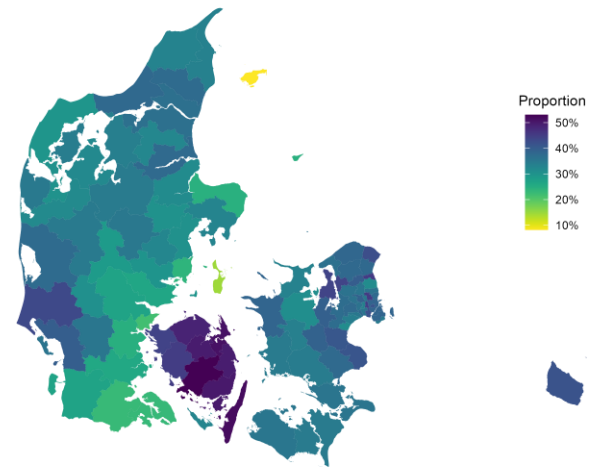
ADHD, age and sex standardized proportions.



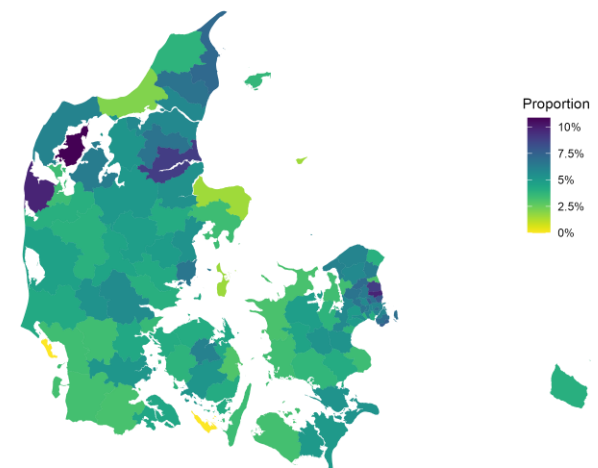
Autism, age and sex standardized proportions.



Anxiety, age and sex standardized proportions.



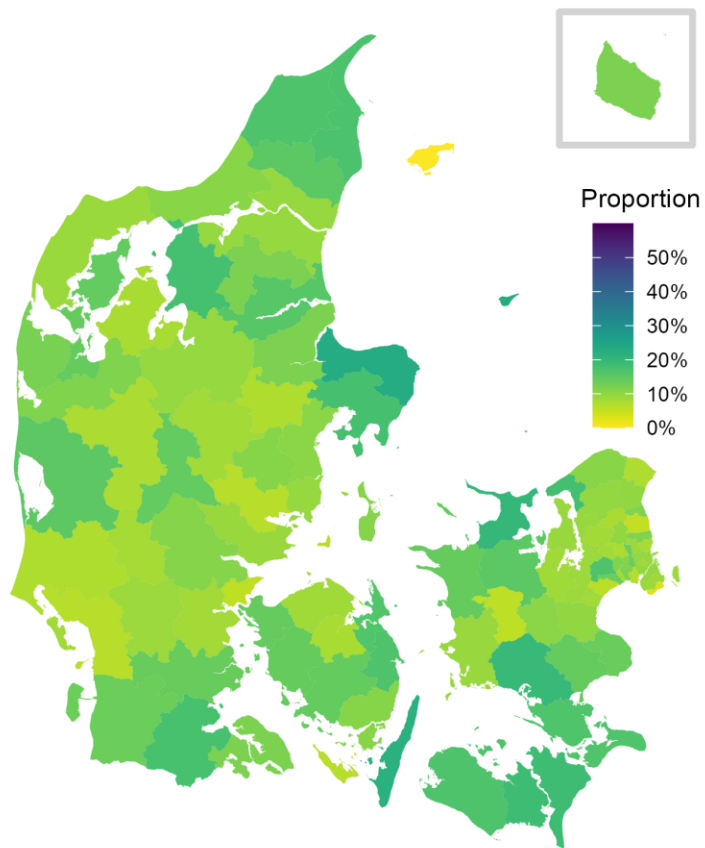
Eating disorder, age and sex standardized proportions.



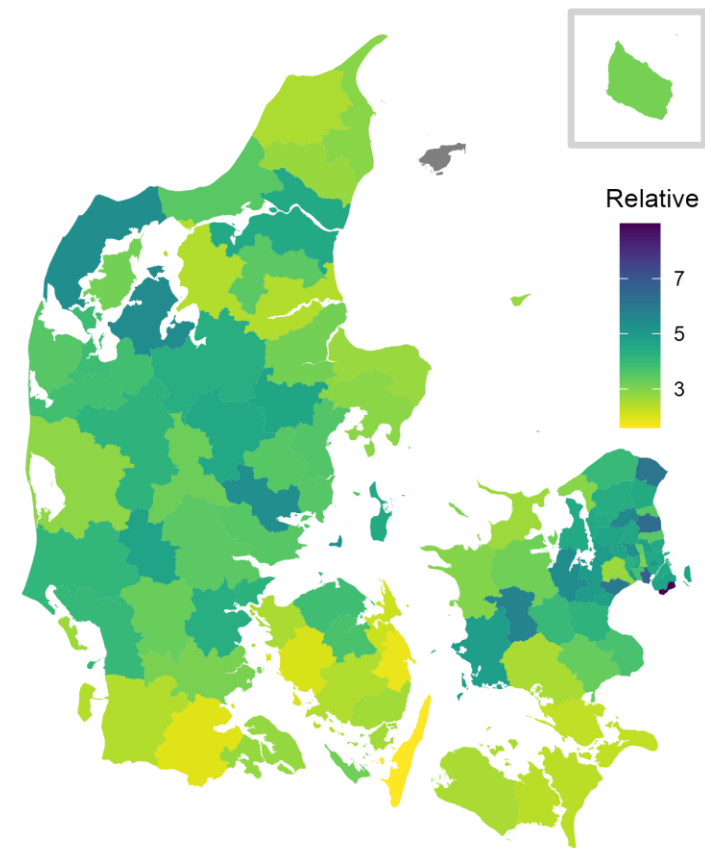
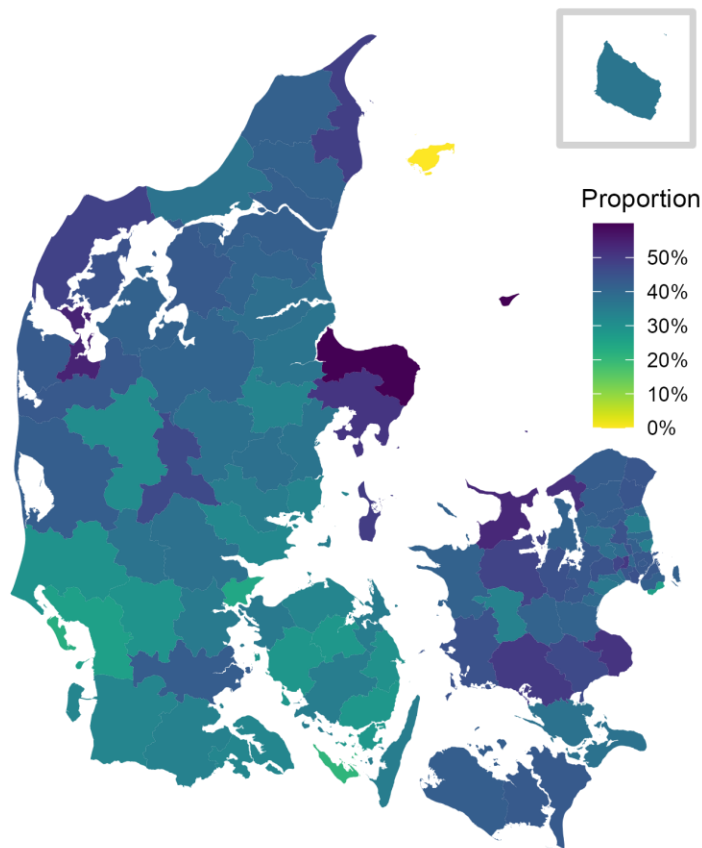
Resultater – Specialundervisning

Receiving special education

At diagnosis



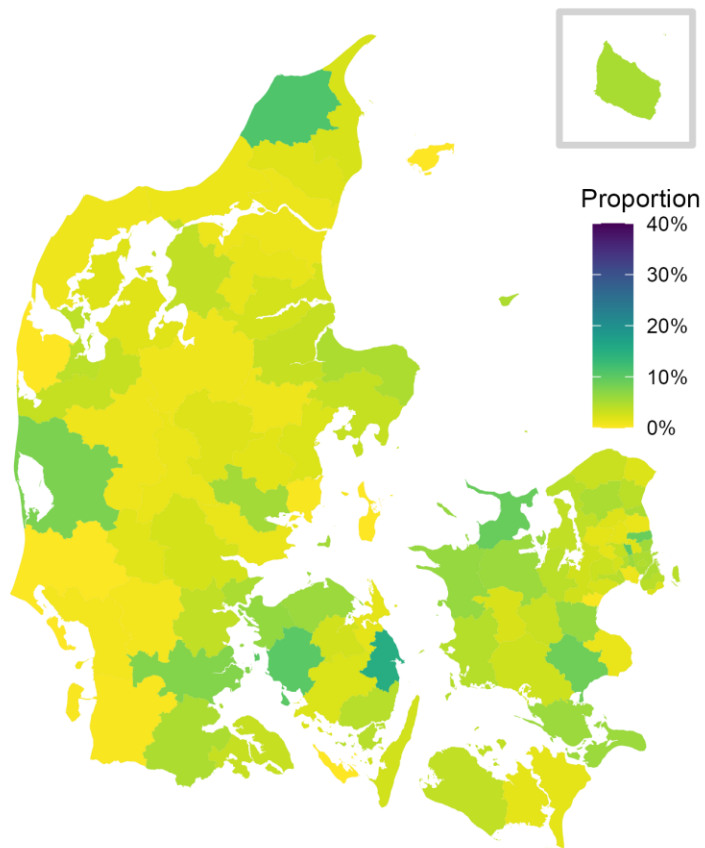
Two years after



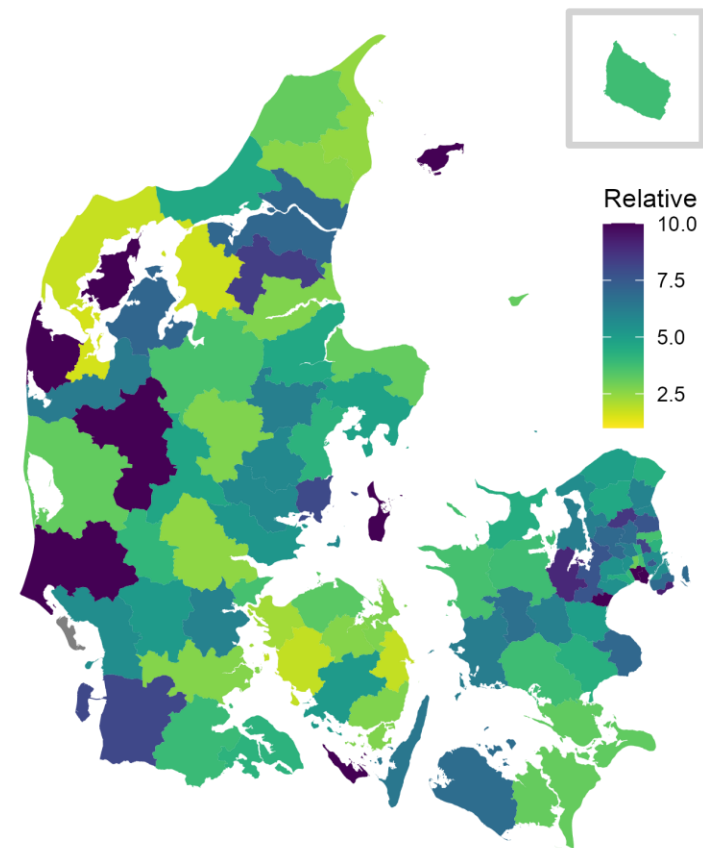
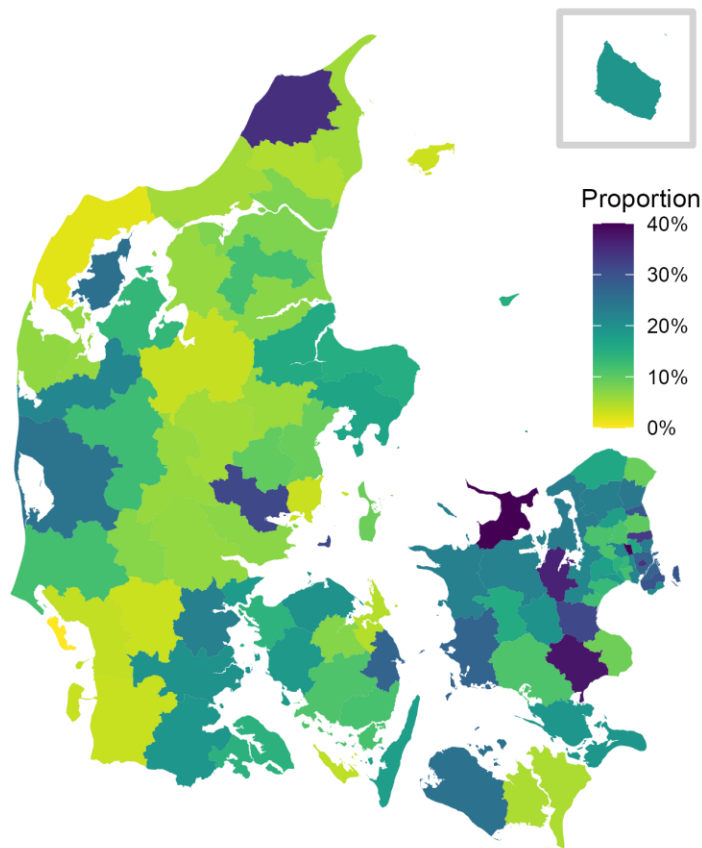
Resultater – Specialskole

In special school

At diagnosis



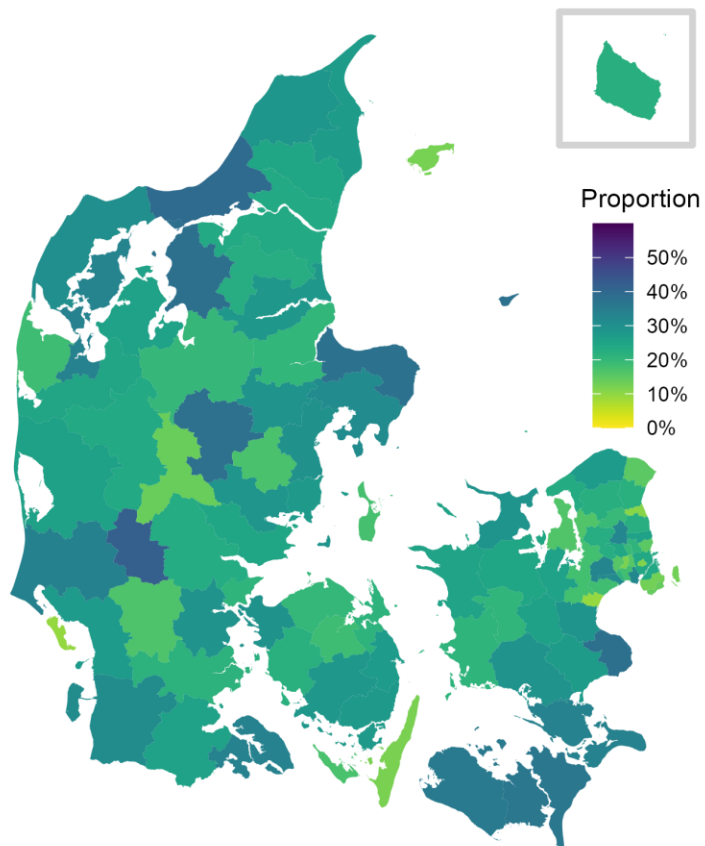
Two years after



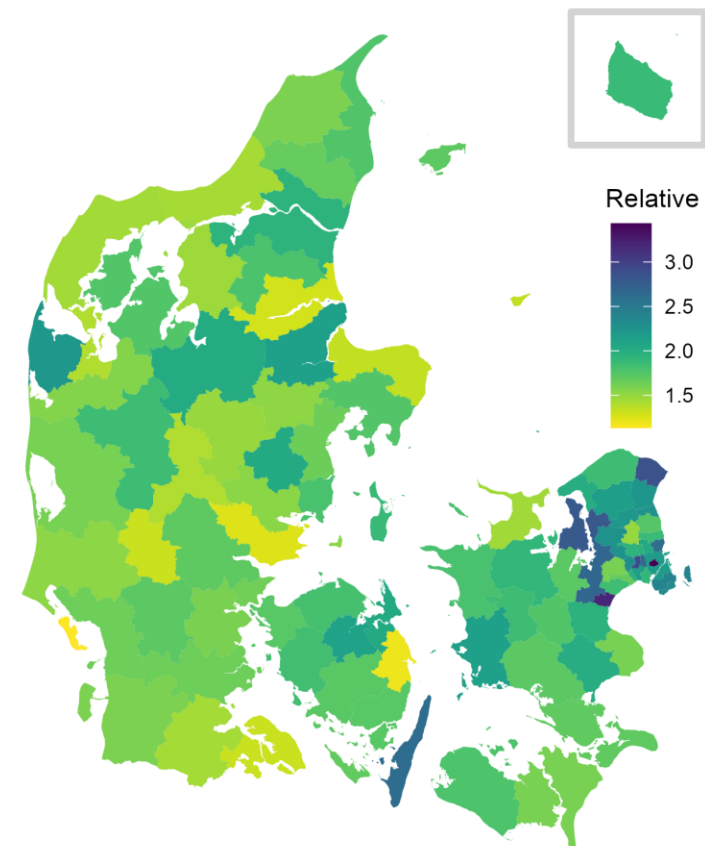
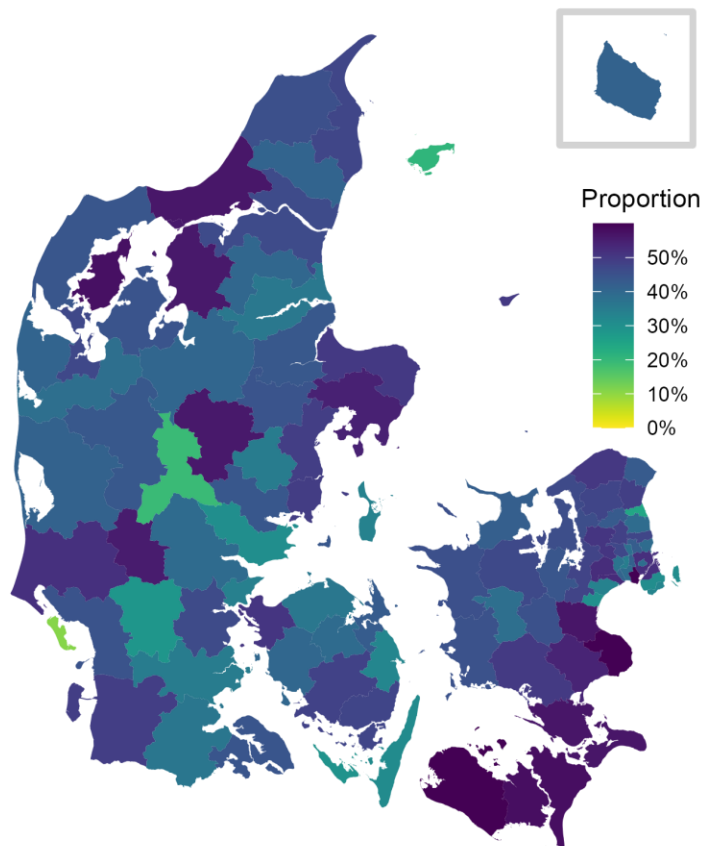
Resultater – Kommunal service

Municipality services provided

At diagnosis



Two years after



Konklusion

- **Regional og klinisk variation i anvendelsen af psykiatriske diagnoser**
- **Kommunal variation i organisering og iværksættelse af specialundervisning**
- **Kommunal variation i indsatser rettet mod børn og unge med en psykiatrisk diagnose**

Tak for opmærksomheden

Anna.hansen@rn.dk

Bedst for Os er et partnerskab mellem

novo nordisk
fonden



Bedst for s